

LUSIJA EČEBARIJA

Uravnoteženo čudo

Prevod sa španskog jezika
Sandra Nešović

Beograd
2012
DERETA

Mojoj majci...

U mitologiji različitih kultura i po feminističkom paganskom vjeronauku, Boginja predstavlja tri faze u životu žene, koje se poklapaju sa lunarnim ciklusom: mladi mesec je devica, pun mesec je seksualno produktivna žena, koja se opisuje kao majka i naložnica, dok posljednja četvrt meseca označava staricu. Njeni poštovalci su ovaj prikaz božanstva nazivali Trostruka Boginja. (...)

Jednako kao i Boginja, i priroda poseduje brojne odlike koje se obično nižu u ciklusima od po tri: kao zemlja koja je u određenim trenucima nezasejana, potom je plodna i produktivna, što odražava ženski menstrualni ciklus, ovulaciju i porođaj. Na taj način povezuje se sa tri skupa kosmičkih trijada: tri etape u toku postojanja (rođenje, život i smrt), tri tačke u vremenu (prošlost, sadašnjost i budućnost) i tri mesečeve faze.

Boginja,
ŠARUK HUSAIN

1. EFEKAT BAMBI

Ustremiče se protiv nas naši sledbenici.

FILIPPO TOMASO MARINETI,
Manifest futurizma

OKSITOCIN: Oksitocin je hormon povezan sa seksualnim obrascima i majčinskim i očinskim ponašanjem. Takođe se dovodi u vezu sa osećajnošću i nežnošću. Neki ga nazivaju „molekul monogamije“.

Oksitocin utiče na funkcije kao što su zaljublivanje, orgazam, porođaj i laktacija. U periodu parenja, mnogi sisari (uključujući i ljudski rod), kao i pojedine vrste ptica, hemijski proizvode ovaj hormon u mozgu, jednako kao i u genitalijama (jajnicima i testisima). Kada hormon pređe u krvotok, stvara čitav niz osećaja, od kojih su skoro svi povezani sa seksom ili stanjem koje sledi neposredno nakon seksualnog čina. Orgazam izaziva strujanje tog hormona, i kao posledica toga olakšano je kruženje sperme i kontrakcija mišića u reproduktivnim kanalima oba pola. Kada neka osoba proživljava stabilan i zadovoljavajući seksualni odnos sa drugom osobom, navuče se na sopstveni oksitocin i postaje zavisna od svog para: to je hemijsko objašnjenje zaljublivanja.

Pored toga, oksitocin pospešuje i druge reakcije kod žena: opušta mišiće i pomaže prilikom materičnih kontrakcija za vreme porođaja, kao što potpomaže i nastanak majčinog mleka. Svime time postiže, naravno, da se majka naprosto zaljubi u svoje dete.

Godine 1953, doktor Vinsent di Vinjo uspeo je da izdvoji oksitocin hemijskim putem, zahvaljujući čemu je godinama kasnije dobio Nobelovu nagradu iz oblasti hemije. Od tada, medicina se na polju akušerstva oslanja na pomoć visoko pročišćenog sintetičkog oksitocina, koji se koristi pre svega za izazivanje porođaja.

U Španiji se u većini porodilišta prema protokolu poseže za oksitocinom; to jest, kada porodilja stigne u bolnicu, putem infuzije joj se intravenski ubrizgava oksitocin.

Porodična enciklopedija iz oblasti opšte medicine i psihologije

Ovu priču ću početi naslovom jedne pesme koju izvodi grupa Tajne i koji glasi *Ja sam kao dvoje*, i upozoravam te, voljena, najvoljenija, igračkice moja, moja čokoladna bombonice sa likerom od višnje, svetlosti koja izvire tamo gde se sunce rađa i, onako uzgred, sjaju iz svih električnih sijalica u ovom stanu, uključujući i onu ispod koje sada pišem koristeći priliku kada ti spavaš, što je vreme mog predaha i trunčica mira i jedini trenutak koji imam za sebe, upozoravam te, kažem da se meni nikada nisu dopadale Tajne, pre svega zato što u vreme kada su oni mogli da mi se svide (sa mojih petnaest godina, što se podrazumeva kao uzrast kada se pevuše ljubavne pesmice) nisam sebi dozvolila da mi se dopadnu, i tvrdoglavo sam se opirala da mi u glavu uđe bilo koji od refrena njihovih pesama, koliko god da su zarazno zvučale – a jesu, i kada bih uhvatila sebe da pevušim *Ostavi me*, namerno bih smesta počela da pevam *Bela Lugosi je mrtav*, kao da je u pitanju neka molitva za isterivanje ružnih misli, jer ono što su oni svirali bio je *sladunjavi pop*, a ono što smo mi slušale (pod *mi* podrazumevam Sonju, Tanju i sebe, tri tinejdžerke koje su furale slične čupave frizure, oblačile iste crne tunike duge do nožnih članaka i nosile iste narukvice sa šiljcima, ugledajući se na Roberta Smita i Sijkse) bila je daleko mračnija muzika, svakako više u skladu sa našim raspoloženjem koje je balansiralo, u to vreme, između *Danas mi dođe da presečem vene žiletom za brijanje* i *Nemam pojma da li je ova dosadna mučnina u mom želucu proizvod zgađenosti životom ili činjenice da već tri dana nisam ništa jela*.

Ali nisam želela da ti tupim o svom muzičkom ukusu kada sam ti spomenula onu pesmu, već sam htela da ti kažem nešto o tome zašto se toliko mnogo ljudi oseća kao da su dve osobe u jednoj, zašto sam se i ja oduvek osećala podvojeno. Prvo, tu je ono moje suštinsko ja, osoba kakva zaista jesam ispod svih onih slojeva, nalik glavici luka, koji predstavljaju sve moje maske i društvene konvencije koje se talože jedna na drugu i skrivaju ono što se nalazi u unutrašnjosti, u mom samom središtu, u poslednjem krugu, sasvim ličnom i tamnom: tu se krije jedna figura koja se nedirnuta uzdiže iz sećanja na detinjstvo, izdržavajući kako zna i ume težinu svog života i tajnih poriva koji ga pokreću. A ona druga, osoba koja zapravo nisam ja, ali kakva sam oduvek verovala da jesam, na osnovu onoga što su ostali govorili o meni, jeste: jedan apsolutni, pravi i nenadmašiv promašaj. Jer dokle god mi pamćenje seže, slušala sam kako moja majka ponavlja čim zakorači u moju sobu: „*Kćeri, stvarno si prava katastrofa, soba ti izgleda kao jazbina.*“ Takođe sam i histerična, na šta mi je oduvek skretao pažnju moj brat Visente: „*Eva, ti zanovetaš iz čiste zlobe jer si pravi histerik.*“ I, da ne zaboravim, ujedno sam i nezrela, ili sam barem tako zaključila iz Asuninih komentara, budući da je neprestano ponavljala kako se njena mlađa sestra (ja, ogleдалo propasti i histerije) nikada neće udati, jer u suštini nije ništa više od nezrele klinke koja nije sposobna da se skrasi: „*Eva, kazaću vam, nije u stanju da se odluči za ovog ili onog, i na taj način stiče određeni negativan ugled, znate i sami...*“ I svakako, uz sve to ja sam i debeljuca, ili se barem tako dalo zaključiti iz pogleda koje mi je upućivala moja sestra Laureta svaki put kad bi me uhvatila kako jedem čokoladicu: „*A posle ćeš da kukaš kako ne možeš da navučeš farmerke.*“

Eva (propalitet, histerična, nezrela i debela, ja lično), uprkos svemu, nije bila onakva kakvom su je drugi smatrali. Tako nešto, pretpostavljam, dešava se svima. Stići će to i tebe, zato što niko – niko od nas – ne predstavlja jednu materijalnu celinu koja je precizno izrađena, identična za sve i na osnovu koje se mogu dobiti informacije kao da

je u pitanju vlasnički list ili testament, već svaka osoba podseća na kaleidoskop, koji menja oblik zavisno od toga ko ga i odakle posmatra, bez obzira na to što uvek sadrži iste elemente, koji grupisani stvaraju slike u kojima se drugi prepoznaju; ili na ekran na kome drugi ljudi projektuju svoje sopstvene iluzije, čežnje, razočaranja i frustracije, i na taj način pre uočavaju ono što žele da vide nego ono što stvarno jeste, zato što projektovana slika nije ništa drugo do neuhvatljiv privid, jer je nivo materijalnog samo površina o koju se odbija ono što se nalazi ispod. Stvar je u tome da svakoga, suočenog sa nekom drugom osobom, zasenjuje fizički izgled onoga koga posmatra, sve zajedno sa onim idejama koje o njoj ili njemu ima, i u celokupnoj predstavi koju o drugima zamišljamo, te predrasude zauzimaju najveći deo.

U srednjoj školi imali smo jednog profesora koji se zvao Hose Merlo i koji je predstavljao našu nemoguću ljubav. („Našu“ znači Sonjinu i moju. Tanji se on nije dopadao, zato što se njoj u to vreme nije dopadao niko, ili možda jeste, ali nije imala hrabrosti da to prizna, a ono što se ne imenuje i ne postoji, tako da je u javnosti Tanja bila jedno stvorenje sa kamenom namesto srca.) Hose Merlo je takođe predstavljao dve osobe u jednoj: u suštini je to bio prijatan čovek, obrazovan, zgodan (izgled andaluzijskog Rimljanina krasio ga je od glave do pete) i izuzetan (tako da mu je osmeh bio pravo smilje inteligencije) – sa jednom jedinom manom: nije se usuđivao da živi sam za sebe i to je činio kroz reči drugih. Onaj drugi Hose, koji se s vremenom prilepio uz ono svoje suštinsko Ja, koga je prvobitni Hose posmatrao kroz tuđe oči, bio je poremećeni perverznojak, zato što je prvi Hose čitavog svog života slušao kako oko njega svi govore da jedan muškarac koji voli drugog muškarca ne zaslužuje ništa drugo nego večne muke u paklu. (Nemojmo smetnuti sa uma da je Hose Merlo imao skoro pedeset godina kada sam ja imala petnaest i da je odrastao u društvu u kome biti gej nije bilo u modi, u kome reč gej, takoreći, nije ni postojala, jer se u to vreme znalo samo za pogrđni naziv peder, što

nije ni blizu uzviku koji iz milošte izgovaraju moderni mladići svojim prijateljima za šankom moderno dizajniranih barova, već uvreda koja je spadala u one najteže, jedna od onih što se ni slučajno ne izgovaraju na ulici). Tako je suštinski Hose prezirao onog drugog Hosea, pederskog ubicu golubova, kučkinog sina, natrulog tela i bolesnih misli, neprijatelja bez snova o Ljubavi koja deli krune radosti. Jer, Hose Merlo, kao i svaki profesor književnosti u srednjoj školi, i kao uzorni pritajeni homoseksualac, obožavao je Lorku, koji je bio još jedan od tih tužnih mekušaca, i zato se primio na Davida Munjoza, lepotana iz našeg razreda u koga je bilo zaljubljeno pola naše srednje škole (ali ne Sonja, kao ni ja, jer čudakinje poput nas ne bi se nikad zacopale, daleko bilo, u jednog klinca koji jeste slušao grupu Tajne; a ponajmanje Tanja, iz razloga koje sam već ranije objasnila), koja je više gotivila Sernudu nego Lorku, budući da je više naginjala ka mornarima nego ka borcima sa bikovima (David je imao slankaste i sveže usne iz kojih je prosto izbijala požuda, David je bio tamnopus i delovao je kao da je upravo iskoračio iz neke Gotjeove reklame čak i pre nego što su Gotjeove reklame uopšte postojale, kada smo na televiziji imali samo dva programa i mogli smo da gledamo, u najboljem slučaju, reklame Varona Dendija koje teško da su mogle da vam raspale maštu). Hose Merlo, koji je i ranije pušio, tada je počeo da furnja kao Turčin, pa bi stukao i po dve kutije najgore krdže dnevno, i prepuštao se da ga noći uvežu u svoje skelete od duvana (ponovo Lorka), tako da su se na kraju materijalizovale u vidu emfizema; ali, toliki je bio očaj njegove mržnje prema samom sebi da čak ni zbog toga nije prestao da puši. Od toga je i umro. Smrt ga nije samo prekrila sumporastim bledilom, nego mu je i zacrnela pluća katranom. Umro je od raka, rekli su lekari.

Ali ja bih rekla da to nije istina, nije njega ubio rak, nego njegovo Drugo ja. Ja mislim da je taj uljez u vidu njegovog Drugog ja, koga mu je nametnuo pogled drugih ljudi, ubio njegovo suštinsko Ja, da je tuga nadvladala njegovu odvažnu radost i zauvek je odstranila, tako da je

Hose Merlo, nesposoban da zavoli samog sebe, ali ujedno i da izvrši samoubistvo u klasičnom smislu reči (to jest, jednim snažnim i odlučnim udarcem, u vidu skoka kroz prozor, sečenja vena ili vešanja), zapravo se postepeno ubijao: nije ostavio duvan zato što nije želeo da živi.

Kada je Hose Merlo preminuo, ja sam imala dvadeset i šest godina i više nisam nosila tunike, niti narukvice sa šiljcima, između ostalog – zato što su već bile izašle iz mode; imala sam iza sebe završenu školu i svakako da sam napamet znala Lorkine i Sernudine stihove (tunike sam zamenila farmericama, a bodljikavu narukvicu jednom astečkom, od srebra, koju mi je poklonila Sonja povodom mog dvadesetog rođendana), više nisam slušala *The Cure* nego *Portishead*, sama sam plaćala svoje račune i hipoteku za svoj stan i – bez obzira što sam spolja delovala kao jedno, u unutrašnjosti je bilo dve mene.

U to doba, ja sam za ubijanje same sebe izabrala drugi otrov manje snage, ali takođe legalan. Istina je da sam ga odabrala još odavno, u vreme tunika i nakaradnih narukvica, ali sam umela da se obuzdam; međutim, od tada sam se trovala polako i odmereno, postepeno povećavajući dozu. Možda je upravo smrt mog nekadašnjeg profesora pokrenula u meni taj mehanizam samouništenja, i mada nisam sigurna koliko je sa svim tim imala veze bol zbog smrti Hosea Merloa usled destruktivnog delovanja jednog Ja protiv drugog, ipak znam da su se manje ili više baš u tom periodu stvari pogoršale. Ja sam izabrala, i nesvesna da sam napravila izbor (a najgore u svemu jeste činjenica da su nesvesne odluke jedine iskrene), da se ubijam alkoholom, na osnovu stare izreke koja glasi: *Iz Alikantea je, prava milina, ženska pijana, a fina*; izvesno je da bih, nastavljajući ritmom kojim sam započela, možda prešla put sličan Hoseu Merlou, samo što bih umesto emfizema pluća navukla cirozu jetre.

Bila sam ubeđena da mi dobro ide plovidba tim nemirnim morem alkohola koji mi je ublažavao boli, nikada ne stižući do luke; stvarno sam verovala da je bilo nečeg herojskog u buđenju uz isparenja žesto-

kih pića i suze, pored neke neidentifikovane figure, sa mamurlukom poput kamena vezanog za kraj konopca koji mi visi oko vrata i koji me vuče ka dubinama nekih čudnih i zgužvanih čaršava od kojih nisam uspevala da se odlepim.

Istinski sam verovala da je svaka čaša pića bila magični ključ koji može da otvori unutrašnje ćelije, odakle mogu da oslobodim osećanja i potisnute uspomene; stvarno sam mislila da je moguće pronaći diskretne i solidarne ispovednike u mojim pratiocima u pijanstvu, kao i utočište za šankovima barova gde moji jadi neće morati da polažu ispite, niti da objašnjavaju svoje poreklo.

Bila sam uverena, ali zaista, da sam spasena ako u barovima igram na poslednju kartu, verovala sam u reči pratećih pesama i mistiku šankova, pa sam se tako preobratala u ludaču koja u omamljujućem alkoholu traži ono pijanstvo koje će staviti poslednju tačku, koje će mi udeliti onaj milosrdni udarac i udahnuti smisao celoj toj predstavi, navlačeći zavesu na srce, skoro i ne sačekavši poslednji aplauz.

Ali ništa nisam postigla, ni zavesu preko srca ni paučinu, čak ni beli pokrov, to moje prokletu srce i dalje je kucalo, prepušteno na milost i nemilost, raščerečeno, sa zapušanim arterijama i oslabljene snage za kontrakcije. Više nisu ni Sernuda ni Lorka pesnici homoseksualci koje bih citirala, zato što ja, na kraju krajeva, nikada nisam težila ka tome da budem profesorka, a Hil de Bijedma nije u programu školskih predavanja, ili barem nije bio onda kada sam ja šetala crne tunike i narukvice sa šiljcima i kada je David Munjoz bio zvezda moje srednje škole. Hose Merlo nikada nije navodio njegove reči, ali ću ga ja citirati kako bih ti objasnila da je ona druga, moja sramna gošća, ona druga Ja unutar celine sastavljene od nas dve, obilazila šankove u barovima koji su se noću poslednji zatvarali i beživotne ulice u cik zore, sa izgubljenim pogledom u očima, pijući dok ne bi izgubila kontrolu (žao mi je što ponovo citiram Tajne, ali došlo je kao kec na desetku), a kada bih se vratila kući, u kabini lifta sa žućkastom svetlošću zastala

bih da se pogledam u ogledalu i ugledala bih njeno naduto lice, i njen osmeh pospane devojke, i njene oči pravog siročeta, u glavi bi mi sinulo da njena neumerena pijanstva više nisu ni ljupka ni zanimljiva, i da njeno tinejdžersko ludovanje ispada smešno sada kada je napunila trideset godina, pa bih otvorila vrata svog prljavog stana i naslepo bih opipavala po mraku i nekako se dovukla do kreveta, da ponovo spavam sa njom, bolesnom kućkom, pokajana i besna usled nemoći.

I tako sam te izabrala ne birajući, jer – ponavljam, nesvesne odluke su jedine iskrene, a ja, na svesnom nivou, nisam ni pomišljala da te rodim, ali nije li zanimljivo to što tokom svih tih godina koje sam provela pijana nikada nisam zaboravila da navučem kondome na udove svojih povremenih ljubavnika; ili, kada bih stupila u nešto dužu vezu, nije bilo tog pijanstva niti mamurluka koji su bili u stanju da me navedu da zaboravim dnevni unos bele pilulice, niti mi se ikada desilo da povraćanjem izbacim tu čarobnu tabletu (kao što se potrefilo, na primer, u slučaju moje komšinice, čija je kći bila rezultat jedne strastvene noći, naravno, ali takođe i mučnine zbog koje je povratila doručak, a zajedno sa njim i ovipleks koji je progutala uz prvu jutarnju kafu). A uprkos tome, upravo nakon što sam prestala da pijem, ja sam jedne noći zaboravila, lebdeći u onoj izmaglici tela zanesenog sopstvenim misterijama, svaku meru predostrožnosti i zaštite, pa sam nepromišljeno raširila noge i, uzgred, otvorila sam mogućnost za tvoje postojanje.

Onda sam se podelila nadvoje, ali ne na dve sukobljene celine, nego je jedna rasla unutar druge, napravivši sebi mesta u njenojnutri ni, razmeštajući njene unutrašnje organe kako bi stvorila svoje, pijujući krv svog domaćina kao neki dobrodošli vampir, neki moj unutrašnji i lični i željeni vampirić koji upija svoj život kroz pupčanu vrpцу, kao na slamku. I devet meseci bila sam dvoje, ali to konačno nisu bila dva suparnika, nego dva savršena organizma koja se nadopunjuju u savezništву, poput onih spartanskih vojnika koji ulaze u borbu zaljubljeni

i čija ih ljubav čini nepobedivima, i nikada nisam bila snažnija uprkos tome što nikada nisam bila nezgrapnija, bez obzira na to što na kraju nisam mogla ni da hodam bez nečije pomoći, i nije me pogađalo što su mi starije gospođe ustupale sedište u metrou, dirnute mojom vidljivom nemoći. Morala sam da se pretvorim u dvoje kako bih prestala da budem dve osobe u jednoj, jer bi me to drugo Ja pre ili kasnije ubilo, pa sam se namesto ubistva odlučila za stvaranje novog života, i tako sam preživela.

Ti iza sebe imaš već jedanaest dana života. A ja sam se zaklela sama sebi da ću sedeti ispred kompjutera i da se neću pomaći odatle najmanje dva sata, sve dok ne ispišem koju stranicu. Nedavno, nekoliko dana pre tvog rođenja, mislila sam da više nikada neću pisati. Zapravo, devet meseci jedva da sam i dotakla kompjuter, možda i duže, izuzev što sam u Santa Poli napisala jedno poglavlje za roman čija glavna junakinja nosi tvoje ime, poglavlje koje sam kasnije odbacila, u romanu za koji ne znam hoću li ga ikada nastaviti. Sve u svemu, i zašto bih, ako je već gotovo sigurno da će deliti istu tužnu sudbinu svoje starije braće i završiće, sirotan, tako što će skupljati prašinu u nekoj fioci. Ono što znam jeste to da se mi trenutno čini nemoguće da pričam o bilo čemu drugom osim o tebi. I meni.

Sa te hormonske i životne vrteške na kojoj sam se iznenada zatekla, ne smatram sebe sposobnom da pišem o bilo čemu izuzev onoga što sada proživljavam. Mada, ni ti ne treba da očekuješ, kao ni oni koji će možda ovo čitati, da ćeš se susresti sa jednom autobiografijom ili otvorenim dnevnikom. Ove reči od samog su početka lišene potrebe da ikoga ubeđuju u istinitost svog sadržaja: nemam nameru da budem odana stvarnosti, između ostalog zbog toga što je spomenuti cij neostvarljiv, budući da je stvarnost mnogostruka, a sećanje je prevarrant koji tumači prošlost onako kako mu se prohte, što znači da iako čoveka vodi čvrsta odluka da stvari ispriča onako kako su se i dogodili.